

POGAŃNAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

11. číslo

Budyšin, nowember 1971

Lětnik 21

NA MJEZY

Lěčo so nachila. Lisća zlětuja pisane ze štomow. Duša zapřimnje, zo stejimy na mjezy časa, žiwjenja a swěta. Časnosť wěcow a našeho žiwjenja je nam w nazymje trochu jasnija.

„Dži z twojeje domizny ... do kraja, kiž chcú ěi pokazać“, tak Bóh k Abrahamej džeše.

Hizo su nam so zelenjace wusywy kaž postrow a slubjenje. Tola tak někotry z nas žně wjace njedožiwu.

Abraham dyrbješe swoju pōdu a swoje přecelstwo, swoju kulturu, swój lud a stat wopušćić slubjenja dla, kiž bě za njeho prózdne. Bóh, kiž sej poslušnosť wužadaja, je Bóh cuzby, nic na městno zwjazany kaž pohanscy přibohoj. Wón je Bóh stawiznow, kiž chce wšitke ludy swěta zohnować. Wón steji za mjezu a nas wužadaja, nas woła, stare šemy wěry a myslenja wostajić, sebje samoho přeco zaso do prašenja stajić dać, po puću wostać a zapřimnyć, zo je naše žiwjenje tak dolho kaž smy žiwu, namjezny status — namjezna situacija. Ničo njeje samozrozumliwe, štož so stanje. Přeco budže naše hladanje do cuzeho, njeznateho a přeco hinašeho kraja — do „kraja potomnikow“. Cuzba njebudže něšto lokalnje hinašeho, ale wo wjele bóle něšto časowje drugeho — nic přitoměnosć, ale za přitoměnosću — potomnosť.

Swoju domiznu, swoju řeč, tradiciju a wšo, štož mamy zhromadneho, budžemy sej wězo česćić tak dolho, kaž nad nami je. Prašenje pak je: Što činimy z tutym nam do rukow datym materialom? Kajke su zasady, pod kotrež so naše socialne skutkowanje, politiske formy, duchowne a etiske kublanje, naša kultura a naše towaršnostne žiwjenje staja?

Nam njesmě jenož wo to hić, zo bychmy na kōždy pad sej to zdžerželi, štož mamy. Snano dyrbimy wšelkeho so wzdać, zo bychmy to lěpše dōstali.

Tuž budžemy sej wot Knjeza přitoměnosće a potomnosťe dyrbjeć dać radzić. Wón naše žiwjenje ponowja a plōdne čini, nam synnosť a zmužitōsć dawa, nam prawy směr pokaza a nas skruću, w tutym směru kroćić.

Zaso stejimy na hranicy cyrkwinskeho lěta a nimamy jenož wo wěčnosťi rěćeć a wo hodach sonić. To by přejednore bylo a by rěkało, sej pěsk do wočow sypać.

Knjez našeho časa a žiwjenja nam praji kaž tehdom Abrahamej: „Dži do kraja. Ja ěi jōn pokazam!“ Tajke słowo do našeho žiwjenja a džěta?

Swět njeje čertowski!

Před nami njeje struchly přichod, přetož WÓN swět znaje a lubuje a nas namolwja k zmužitōsći, k nadžiji, k zamotwitosći, zo bychmy te přenje kroćele činili a dobre, hojace słowa mēra rěćeli.

Na kōncu stareho cyrkwinskeho lěta so hižom nowe mocy hotuja, z Božich rukow to nowe wzać. Nowi cyrkwinsky předstejerjo maju so do njezwučeneho a nješědneho žiwjenja podać. Sotry a bratřa, budžće hromadže z wašim fararjom Boži pomocnicy!

Na nas budže zalezec, kak tōn kraj za mjezu, kraj přichoda, do ruki bjerjemy, kak so wo njōn prōcujemy ze swojej cylej wosobinu, z cylej mocu ěla a rozuma.

Zbudž mje, Knježe,
a daj mi zapřimnyć,
zo njeje jenož tōn druhi mēnjeny,
ale zo mje wolaš,
zo mje přez mjezu sćeleş.
Hamjeñ.

P. W.

Zbōžni su mortwi, kotřiz w Knjezu wumru

Lětsa su w Ćechach spominali na martrarsku smjerć 27 ewangelskich mužů, kotrychž 21. junija 1621 na Staroměšćanskim torhošću jako swěrných ewangelskich wěrjacych a dobrych synow Ćeskeho naroda wotprawichu z mječom.

Němski habsburgski kejžor Rudolf II. bě wot Ćeskich feudalnych knjezow nuzowany, w lěće 1609 dać ewangelskim w Ćechach swobodu. Jědnaće lět traješe čas rjaneje swo-

body, na kotryž scēhowaše ěim hrozniša ěma ěerpjenjow.

Tragiski džej za ewangelskich, ale nic jenož za nich, ale tež za cyž Ćeski lud bě 8. nowember 1620. Tehdom přehra ewangelska strona bitwu před samymi Praskimi murjemi na Bělej horje.

Bratr farar Miroslav Hloušek, kotryž je hižom wjace kroć na našich Serbskich cyrkwinskih dnjach pobył, pisa w časopisu „Jednota

Bratřská“ wo smjerći tamnych woporow.

Po zhubjenej bitwje na Bělej horje so najprjedy docyła ničo njesta přeciwo ewangelskim. Dokelž bě mēr w kraju, so ěi zaso dom wrōćichu, kotřiz běchu hižom do wukraja ěeknyli. Po třoch mēsacach nadobo přindže cyle tajnje z Wiena prikaz, zo ma so za jedyn džej zajeć 47 nawjedowacych mužů ewangelskeje strony.

Kejžorski sud bě njesmilny. Zasadženi pak stejachu kruće. Wšitcy woni dopokazachu, zo mōža za wōtčny kraj a za čisty ewangelium zbōžnje wumrěć. Někotři samo sej chroble słowo zwērlichu. Tak praješe Ćeski bratr knjez Hendrich Ota z Losu: „Ty, luby kejžoro, potwjerdziš swój trōn z našej kreju! Wjele sym byl mjez barbarami, ale tajkeho tyranstwa sym njewidžal a tež wo nim njeslyšal, kaž je so nas dla tu přećitalo, zo nas na kruchi rozrubaju, hłowu a kruchi do wšelkich kōncin rozmetaju.“

Hordosć Jednoty, bratřski knjez Budovec z Budowa rjekny: „Dawno sće hižom lačni na našu krej. Pijće našu krej! To pak dyrbiće wědžec, zo Bóh, za kotrehož ěerpimy, budže našu krej wjećić.“

Po wučitanju wusudow bu za džej wotprawjenja postajena pōndžela, 21. 6. 1621. Zasadženi mējachu mōžnotu, sej katolskeho duchowneho přec. Tež luterscy duchowni smēdžachu přinć. Bratřskom duchownym pak to njebu dowolene. Katolscy duchowni wšak přindžechu k zasudženyj bjez a přeciwo přecu zasudženyj. Wšitcy jich wotpokazachu.

Džej wjećy bě přišō, kotryž z połnym prawom mjenuja „Ćeski Ćiči pjatk“. Zasadženi stanychu hižom rano w 3 hodž. Modlachu so, spěwachu psalmy a z plačom so mjez sobu rozžohnowachu. Wokoło 4 hodž. běše nad Prahú widžec k ranju tućel, a wšitcy běchu přeswēdčeni, zo Bóh z tym dawa zasudženyj znamjo swojeje smilnosťe. Z razom 5 hodž. wutřeli kanona, a w tym wokomiku so wšitke mēšćanske wrota zawrěchu. Wōjsko wobsadži Staroměšćanske torhošo. Před radnicu steješe šibjeñca. Po zatrubjenju trompety a z hrimotom bubonow započa so krawne džiwadlo. Helska hara bubonow njeprěsta, doniž njebě poslednja hłowa pod mječom kata padnyła. Nichtō z přihladowarjow njesmēdžeše bliže přistupić, zo by snadž njeslyšal poslednje słowa martrarjow. Wjednik lutheranow hrabja Joachim Handrij Slik, kotrehož keluch so džensa hišće wužiwa na Božim wotkazanju w delnjoserbskej

wosadže we Wjerbne, stupi jako přeni. Jeho přewodžeštaj duchowny a jeho služownik. Dwaj jezuitaj chcyštaj jeho pohnuć, zo by ke katolskej cyrkwi přestupil, ale wón jeju wotby ze słowom: „Tak mje tola wostajće na pokoj!“ Šlik so pomodli, wotpiny sej čorny kabat a poklakny so na tam položeny čorny plát, a hnydom bu jemu hlowa wotrubnjena. Wšitycy 27 zasudženi džěchu na šibjenču jako rjekojo w sylnej wěrje do Zbožnika. Wšitycy wotpokazachu poskóbnu smilnosť, jelizo so swojeho kecarstwa wzdadža.

Wokoło 9 hodž. přesta bubnowa-

nje. Džěło wječyby bě dokonjane. To pak hišće njedosaħaše. Hłowy dwanaće najwuznamnišich wjednikow buchu w železných korbach powěsnjene na wěžu při Karlowym mošće. Tam wisachu jednaće lět, doniž w léće 1632 sakske wojsko njeprěcaħny. Nětko bě možno, hlowy dele wzać a je pohrjebać w cyrkwi Salvatora.

Takle wumrěchu martrarjo swojeje wěry dla — tehdom.

Za čo je džensa čłowjek zwólniwy wumrěć?

Za wěru do Chřystusa?

Zbožni su mrtwi, kotřiž w Knjezumuru. W.

Nowy biskop Sakskeje cyrkwe

Sobotu 2. oktobra 1971 wuzwoli krajna synoda hromadže z cyrkwiskim zarjadom za noweho biskopa

dr. teologije Jana Hempela z Lipska.

Wón so narodži 23. měrca 1929 w Žitawje. Teologiju studowaše w Tübingenje, w Heidelbergu, w Berlinje a w Lipsku, hdžež promowowaše na dr. theol. Na to bě wosadny farar, studijny inspektor při předarskim kolegu w Lipsku, studentski farar w Lipsku a tuchwilu je studijny direktor w Lipsku při předarskim kolegu.

Dr. Hempel bě sobustaw synody a bě hižom wjace króć tam na wuznamne wašnje swoje mysle a nahłady rozkladl.

Mnohim mlodym Serbam je wón znaty ze studijnych lět w Lipsku.

Bóħ Knjez chcył miłosćiwje noweho biskopa w jeho skutkowanju žohnować.

Ja běħ sama

Dokelž w tutym čisle čitamy wot tamnych mrtwych, kotřiž su zwólniwi do zbožneje smjerće šli, spominam na Haneróžinych přiwuznych, kiž sami do smjerće džěchu.

Ja sym Haneróžu sam znał, tuž wěm, zo bě wěro, štož je mi mój přecel wot njej powědał. Džěla wšak wot njeje sameje to zhonich.

Haneróža měješe hrozne čerwjene budmo nimale přez cyle wobličo (Muttermal). Zatoštny napohlad! Štóz so jeje přeni raz dohlada, so stroži. Wjace króć běħ ju widzał, ale stajnje znowa so tuteje hroznošće bojach. Mi to žel čini, zo dyrbjach so kóždy króć zaso přewinýć. Tež woči běštej čerwjenej a chorej, zo bě či styskno.

Hač bě Haneróža při wšej zwonkownej hroznošći we wutrobje jedyn dobroćiwý a dušny čłowjek? Wona móžeše tak loħce něšto za zło wzać. Wona wšak měješe wšelke brachi. Kak móže čłowjek k tak hroznom wobličom, kotreħož so čłowjekojko boja, před kotrymž džěci nastrožane plakajo čekaju — ja so prašam, kak móže tajki čłowjek dušny a dobroćiwý być?

Haneróžiny nan bě jara zamožity pjekar w měsće N. To njebě wjace pjeķarnja, ale wjele bóle fabrika za chléb a druhe pječwa. Haneróža běše hišće dweju bratrow mēla. Jejny mlóđši bratr ze swojej rjanej postawu a wobdarjenosću bě „hwězda“ cyleje swójbje byl, ale w přem léće wojny bě hižom padnyl. Starši bratr bě krótko do swojeho wojskeho časa z awtom znjezbožil a wot toho časa sam chromješe. Tuž njetrjebaše do wojny.

Haneróžiny džěd po maćernym boku bě w samsnym měsće lékar. Mać bě sej přećiwu woli staršeju pjeķarskeho mištra za muža wzala. Haneróža husto powědaše wo do-

brym, ale tež njedobrym duchu mjez staršimaj.

Snano wšak bě Haneróža sama to wulke njezbože cyleje swójbje. Bjez njeje by wěšće wjele spokojniši měř w swójbje byl.

Hdyž zapućowachu, Haneróža wosta wězo doma.

Hdyž bě w domje hošćina, dyrbjěše Haneróža „chora“ we tožu ležeć.

Haneróžinemu nanej bě so poradžilo docpěć, zo wona „njetrjebaše“

Tež poslednje lopjeno hišće wotpadnje

do šule chodžić. Wón wšak měješe pjenjez došć.

Haneróža dyrbjěše přeco zaso začuwać, zo je swójbneju zbožu na puću.

Kónc wojny so bližeše. Za něšto hodžin přeňdže fronta jich město. „Haneróža, doběž hladać, hač je džěd hišće doma.“

Wona hnydom zady přez zahrodu doběža. Džěd wězo njebě wjace doma.

„To tola wědzachmy. Wšako běchu nam to prajili. Čehodla je mje nan jow poštal?“ — takle so Haneróža spodžiwana prašeše.

Hdyž dom přeňdže, tam žadyn člo-

wjek wjace njeběše. Haneróži stupachu sylzy do wočow, hdyž na to spominaše.

„Ja běħach po cylim wobšěrnym domje horje a dele. Wolach! Plakach! Běžach na droħu — naprawo horje, nalěwo dele. Wójnski ropot. Hdže su woni wostali?“

Přeňdu hnydom wróćo?

Hanbuja so za mnje, zo mje ani na čekanje sobu wzali njejsu?

W swojej stysknošći doběžach zaso domoj.

Domoj?

Mi bě nadobo wšo tak cuze a strašne.

Što jow chcu — abo dyrjbu?

Tuž mi přeňdže mysl, zo su mje moji přiwuzni z wotphladom doma wostajili, zo bych dom strážowala. Mi z mojim wobličom niħtó niħto zleħo njećini.

Tuž wostach doma.

Haj, wažna so čujach, zo mam cylej swójbje dom zdžeržeć.

Wo swoje žiwjenje so njebojach. Wone tak a tak za mnje zbožowne njebě.

Po něšto njedželach přeňdže komisia, nawjedowana wot prjedy jateho pjeķarskeho, kiž bě pola nas džělał. Woni pytachu nana. Nadobo bě mi wšo jasne.

Tutoho pjeķarskeho bě nan raz přebil.

Nětko jeho pytachu, zo bychu jeho sudžili.

Z čistym swědomjom mózach prajić, zo njewěm, hdže su moji přiwuzni wostali.

Přeco so hišće nadzijach, zo swojich přiwuznych zaso dostanu. Ale ženje wjace njejsym niħto w nich stysala.

Ja dyrbjach so wo eksistencu starać. To njebě loħka wěć za mnje, dokelž ani do žaneje šule njeběħ chodžila. A moje hrozne wobličo!

Měsacy so minychu — a za mnje přeňdže najčeši džeň mojego žiwjenja.

Hakle nětkle běħ so papjerki dohladała:

My džemy do smjerće. Bojimy so Gilberta dla.

Božemje! Twój Hansjurij.

Kaž tehdom, njeběħ hišće ženje plakala.

Čehodla njejsu mje sobu do smjerće wzali?

Čehodla su mje takle wopušćili? Přeco běħ hišće škrički nadžije mēla.

Nětk běħ sama!

Nic jenož wosyroćena, ale wopušćena.

Moji přiwuzni wšak njeběchu mi ženje wjele lubosće wopokazali, a tola běħ staršeju a bratra mēla. K nim slušach. Woni dyrbjachu moje wobličo znjesć.

Ach, mać wšak bě mi rjane hodžiny popřala.

Njedělu wječor, hdyž bě nan na hoňtwje a bratraj na rejach, přeňdže mać ke mni do mojeje rjaneje stwy. Nan bě mi ju krasnje wuhotowal. Pjenjez wšak bě došć mēl.

Hač do hlubokeje nocy hromadže sedžachmoj.

Mać móžeše tak rjenje a tróštnje řećeć.

Wona da mi do swojeje wutroby

pohladać, kotraž běše, tež we wšelkich stysknoščach.

Ach, zo bě mje tež mać wopuścić! Njebě wona mōhla při mni wostać?

Wona so tola njetrjebaše Gilberta bojeć.

Wona njebě ženje nikomu žaneje křiwdy činita.

Nan běše hruby a hordy, ale mać tola nic.

Kak cyle hinak by wšo było, hdy bych hišće mać měla.

Tak sa malutka so čujach.“

Raz w nocy přińdžechu mužojo do twarjenja. Jedyn z nich wosta cytu noc pola Hanerōže.

Hdyž běše wšitkim znate, zo Hanerōža džěčo wočakuje, dyrbyeše so wona zwonkownje hańbować, ale w swojej wutrobje bě poľna rjanych sonow.

Potom njebudze wjace sama.

Hanerōžine sony so rjenje dopjelnicu. Wězo je woprawdźitosć přeco trochu hinaša hać sony, ale Hanerōža nětko zawěrnje wjace sama

njebě. Hdyž hladaše do stroweho wobliča swojeho džěsća, by při tym skoro mōhla swoju nuzu pozabyć. Hanerōža staraše so swěru a mudrje wo swojeho syna, a wōn jeje prócy mytowaše z lubosću, kotruž wona tak nuznje trjebaše.

Sto pak budze, hdyž so syn woženi? Hdy by tola sej chwile brał. Ale ně! Bōrže ma njewjestu a je woženjeny. Kaž bě so Hanerōža bojala, tak bě přišlo.

„Mój syn je mi wumrět“ — skoržeše mojemu přečelej.

Hanerōža běše zaso sama. Přichodna džowka so za nju hańbowaše. Hanerōža čězko schori — a wumrě.

Wědzo wo swoj bliski kōnc, běše mojego přečela prosyla wo Bože wotkazanje: „Ja sym tak poľna hōrkeho jěda. Tajka njemōžu před Boha stupić.“ W.

Drježdžany, dnja 5. decembra 1971, w 15.30 hodz., serbske kemše (Dresden-Pieschen, Markuskirche), farar Pawoł Wirth-Klukšanski.

tam zrawja džensa najrjeńše brěški, slowki a druhi dobry sad.

Kōždy blečk so mudrje wužiwa za zeziwjenje čłowjeka. Pilne džělo běše trěbne, doniž bě to mōžno.

Ale skoro chce so mi zdać, zo nimaju tak wulku starosć wo chlěb hać wjele bóle, zo by tola wino čłowjekam dosahało. Tele njeprzewidzomne nowe winicy w Madžarskej, Rumunskej a wosebje w Boľharskej. Tak daloko hać wočko widzi doľhe smuhi winowych pjenkow. Załoženje tajkeje winicy sej žada wjele džěla a pjenjez.

Nětk chcu ja mojemu lubemu kěrľuš mojego wuja

zaspěwać wo jeho winicy.

Mój luby ma winicu

na tučnym měsće.

A wōn je ju wobhrodził z plotom

a z murju wobtwjerdžil

a wuběrne pjenki

do njeje nasadźal.

Wōn je tež wěžu do njeje natwaril

a prasu w njej wudźělal,

a čakaše,

zo by kiće přinjesla;

ale wona přinjesa

kolochi.

Nowy biskop Šleskeje ewangelsko-lutherskeje cyrkweje w ČSSR

Sobotu, 12. 6. 1971, bu w Čěskim Těšinje wuzwoleny a njedzeli, 13. 6., bu tam swjatočnje zapokazany do swojeho zastojnstwa nowy biskop Šleskeje ew.-luth. cyrkweje Vladislav Kiedroń, naslědnik zemrětoho biskopa Jerzy Cymoreka.

Biskop Kiedroń narodzi so w Dolnich Bludowicach 3. 12. 1922. Za čas wōjny 1939–1945 bu wotwjedzeny do němskeho wōjska, ale jemu so poradzi, do Jendzelskeje čeknyć, hdžež zastupi do pōlskeje armeje. Tam sej derje přiswoji jendzelsćinu. Po wōjnje maturowaše a studowaše we Wařawje na teologiskej fakulće. Ordinaciju dosta 20. 4. 1952. Najprjedy běše pomocnik fararja Jana Unickeho a pozdžišo bě za fararja w Těrlicku, hdžež natwari modernu cyrkej.

W Těrlicku wšak doľho njewosta, ale džěšo do Němskeje a do Jendzelskeje, zo by so w tutymaj rěčomaj wudospolnił. Po smjerći seniora Fakulty přińdže za 2. fararja do Trinci. Jeho mać a sotra stej hišće žiwěj. Wōn so woženi z Hanu Przeczkowej, džowku ratarja. K statokej přitwari bydjenje. Pola wšak zwjetša přińdžechu do prodrustwa. Kiedroń dale bydli w Dolnich Bludowicach a raduje so na swojimaj džowkomaj, z kotrejuž je jedna lětsa swoje maturne pruwowanje zložila.

Kaž wulki džěl serbskeho luda na wsach bydli a w ratarstwje džěla, tak tež nowy šleski biskop pochadza ze samsneje woršty a njeje jenož bi-

skop, ale zdomom dobry hospodar a rozumi džělo na polu a w statoku. Tak je stajnje w dobrym zwisku z džělacym ludom.

Nowemu biskopej přejemy, zo był dobry naslědnik swojich prjedownikow seniora-superintendenta prof. dr. Bergera a biskopa Jerzy Cymoreka, zo by mōhl ze sylnej a dobroćiwěj ruku wodźić swoju cyrkej.

My so nadźijamy, zo změjemy w nim dobreho přečela Lužiskich Serbow.

Farar Jerzy Waľach

Čłowjek njeje žiwy wot chlěba sameho . . .

. . . ale wōn je žiwy wot słowa, kiž přez Boži ert wuchadza. Tak stej w Bibliji napisane.

Čłowjek wjele wjace trjeba hać jeno chlěb. Bože słowo, kaž so zda, najmjenje.

Naš wšědny chlěb daj nam džensa! Wobydlerstwo na zemi w njeprěd-

stajomnej měrje přiběra. Budze za 50 lět hišće chlěba dosć na zemi? Wšelcy sej starosće činja. Wjele pak so džensa hižom stawa, zo by wjace chlěba narostlo. Hdžež so w Madžarskej (Ungarn) hišće před krótkimi lětdzěsatkami hoberske stadia howjadaw a koni pasechu na suchich, pustych (tohodla wšak tež mjeno „pusta“) pastwiščach, tam džensa krasna pšěnica a kukurica (Mais) rosće. Hdžež běchu hišće před 20 lětami w Boľharskej nahe hory,

Boľharscy pak drje tajke njezbožo nimaju kaž wuj profety Jezajasa. Jich kitki krasnje sľodza. Jich próca njese wjele danje.

Čłowjek njeje žiwy wot chlěba samo. Wino wōn potajkim tež trjeba — a wjele tobaka. Mi tu njeńdže wo žortowanje. Za to je prašenje nikotina přechutne. Wšitcy lěkarjo su sebi w tym přezjedne, zo kurjenje na žane wašnje spomožne njeje. Wono našu strowotu njeponděra. Dale so statistiki dawno dopokazaše, zo je mjez na raka chorymi wjele wjace kurjerjow hać njekurjerjow. Štož potajkim kuri, je we wjele wjetšim strachu, zo na raka schori a wumrěje, hać druzy, kotřiž njekurja.

Čehodla potom kurić?

Tole so prašach chudeje wučerki we wukraju. Wona mi z hōrkosću wotmoľwi: „Něšto chcu tola tež wot žiwjenja męc.“

Při tym wona wědžeše, zo jejna mać za krótko njedzela na raka wumrěje, dokelž bě čas žiwjenja sylnje kuriža. Toho přeswědčenja bě znajmjeńša džowka — a kurješe sama tež.

Kajke wjesele kurjenje dawa, na to wšak kurjerjo sami žaneje přeswědčaceje wotmoľwy nimaju.

Šľodži cigareta?

„Ja sym so nawučil a nětko to wostajić njemōžu.“

„Hdyž druzy kurja, chce so mi tež.“

Młody čłowjek wšak je mēnjenja, zo to za něčim wonhlada, hdyž pachajo po wsy stupa.

Ale što so wonjedzamy dla kurjenja? Njeh tola kuri, štož chce. Što pak potom, hdyž maš choreho syna, kotremuž lěkarjo wjace pomhać njemōža? Potom budžeš sej porokować, zo njejsy raznišo swojemu džěsću wotradžował. Najbóle pak budže twoje swědomje počezować, zo sy sam swojemu synej njedobry přiľkad dał.

Kurjenje wšak ma swoj hospodarški wuznam.

W horatej bolharskej krajiny ma mały chěžkar swoje jeničke mólčke polko z tobakom — z rjanym tobakom — posadźane, přetož tobak přinjeje jemu dobyt看.

Drje wšitke staty na zemi dostawaja wulki džěl swojich dawkow přez tobak. Miliony — miliardy to su!

Je wam nadpadnyło, zo w našej NDR nimamy žaneje reklamy za cigarety, cigary a tobak docyla? W tym je NDR příkladna. W druhich stachach sej lékarjo podarmo zakaz wšeje reklamy za škodny nikotin žadaju.

Nětko sym wam wjele wo wobužnym kurjenju pisał, a wy chcyšće wjele radšo zajimawe rozprawy wo mojim pućowanju čitać.

W južnorumunskim měsće Slatina chodźachmy po wikach. Wosebje wjele sadu a zeleniny bě tam na předaň. Na blidach běchu cyle hory rjaných čerwjených tomatow nasypane. Krasny barbojty wobraz! Wosrjedź wšeje pisanosće přinđže nam nadobo črjoda cyganow napřečo. Jedna stara cyganča bě přede wšěmi barbojta zwoblěkana. Hnydom mějach swój aparat w ruce, zo bych ju fotografował.

Derje wěđžo, što wona je, stupi so tam tak prawje hordže a steješe změrom, doniž njemějach swój wažny skutk dokonjany.

Z nyganjom so podžakowach a jej kiwných, zo može dale hić. W on a pak njechaše, ale dźeržeše mi ruku, zo bych jej dał za jejnu zwólniwosć pjenjezy za cigarety.

Sprěnja njemějach sam wjele rumunskich pjenjez.

Zduha wšak wěsće moje mēnjnje wo kurjenju. Tuž jej dach 25 bani. To je tak někak 8 feńkow.

Wona so mi njepodžakowa, ale hroznje mje pokliwaše a mi najske-rje woheń najhorcyšeje hele přeješe, zo bych sej zwěrił jej tak mało dać.

Čłowjek njeje žiwy wot chleba samoho. Wón trjeba tež bydlenje. Zajimawe su stare města za swójimi wuskimi haskami.

Ale sam bydlić w tajkich njestroych chěžach?

Kak rjane su porno tomu nowe dźele wulkich městow! Njeh je to Bratislava abo Pograd, Szeged abo Brašow, Sofija abo Ruse. Přede-wšěm mi njezapomnity wostanje nowy džěl Kiewa na lěwym boku Dnjepra. Architektam njebě lochki nadawk přepodaty, za 300 000 čłowjekow abo hišće wjacě bydlenja natwarić. Město njesmě přejara rozležane być, ale strowe, swětle a radostne ma być. K mróčelam horje je ruma dosć. Tuž twarjachu wysoke chěžy a zestajachu je do zajimawých skupin hromadže. Tak ma w nowych, moderných wulkoměstach tež Bože slónčko swoje prawo, runje kaž mróče, wichor a dešč. Wězo su sebi tute nowe města po wšěch krajach chětro jara podobne. Rjane pak su. Škoda, zo njemějach nihdže skladnosć, sej bydlenje w tajkim hoberskim twarjenju wobhladać.

W poslednich džešćach lětach je so wjele dokonjało, a mi chce so zdać, zo su architektka w tym času wjele přiwuknyli.

Naši bratřa baptisća

Lubi čitarjo, w poslednim čisle Wam rozprawjach wo bibliskej hodžinje pola baptistow w Kiewje. Snano někotryžkuli z was wo baptistach wjele njewěd.

Tuž njeh je tu něšto wo nich rozpisane, zo byšće spoznali, kak so woni wot nas na wšelke wašnje rozoznawaju, zo pak su tola naši lubi bratřa we wěrje do Chrystusa.

Baptisća maju wot spočatka sem zasađu, zo je nabožina wěc kóždeho jednotliwego čłowjeka samoho. Tuž je za baptistow wosebje wažne wukublanje młodžiny we wěrje a pócćiwosć, štož so stawa „w njeđželskej šuli“ a w Božej službje. Tole nabožne kublanje džeći a młodostnych ma jich přihotować na wosobinske rozsudjenje we wěrje, zo bychy jako dorosćeni byli stawy Chrystusoweje cyrkwyje.

Čłowjekej njeje trjeba žanoho posrědkowarja na puću k Bohu a k Jezusej Chrystusej. Z tym so rozoznawaju baptisća raznje wot katolskeje cyrkwyje, kotraž přicpěwa mēnistwu w tym wosebitu kwalifikaciju.

Swětna wyšnosć nima žanoho prawa, čłowjeka do někajkeje nabožiny nuzować. Nabožina, a jako teje jadro

wěra, je cyle wosobinski zwisk z Bohom.

Za čas japoštołow zastupichu dorosćeni přez krčěncu do cyrkwyje. Tak to baptisća tež džensa činja. Štož so da krčič, z tym wuznawa, zo je Chrystusowe přeprošenje přijmal, zo so pokuća a z cylej wutrobu do njeho wěri. Tuž krčija jenož dorosćených a to z połnym podnurjenjom pod wodu. My wšak jenož pokrjepimy hlóžku džěsća z wodu.

Hdyž čłowjek we wěrje Chrystusa přijima, stanje so nowe stworjenje a přijima zdobom křescanske zasady a křescanske wašnje w žiwjenju — pod wliwom swj. Ducha. Znowanarodženy čłowjek ma nowe počahi k Bohu a k čłowjekam. „Nowy“ čłowjek lubuje kaž Chrystus swojeho blišeho. Wón je příkladny stačan. Wón dawa kejžorej, štož je kejžorowe. Wón ma swój lud lubo a dopjelnja swoje stačanske winowatosće swěru. Wón dźěla za sprawnosć a wujuje přećiwu njeprawdže.

Baptistiske wosady su cyle samostatne we wšěch znutřkownych a zwonkownych naležnosćach. Zo pak bychy móhli powšitkowne nadawki lépe spjelnić, zwjazuju so wosady do „Unije“.

Młodeje wosady sewjera našeho cyrkwinskeho wobwoda.

Wosada nawđa za nowe elektriske tepjenje wosadneje žurle 4 699,50 hr. To je 22,2 proc. mjenje hač 1970. Z wudatých listow přinjeje so někak 50 proc. wróčo = 303. To je 6 proc. mjenje hač 1970.

W nowym cyrkwiskim předstejicerstwje su ze Serbow woleni: knjez Richard Bubnar z Kobjelnja (171 hłosow), knjeni Frieda Guthowa z Klukša (161), knjez Walter Cabran ze Zdzěry (154) a knjez Richard Herzog z Komorowa pola Klukša (140). 220 wosadnych je swój hłos wotdalo. Šěsć hłosow njebě płaćiwu. Nětko ma cyrkwinske předstejicerstwo hišće štyrjoch wosadnych powołać.

Zetkanje młodžiny bě z někak 60 młodostnymi dosć slabje wopytane. Zaleži to zdžěla na tym, zo běchu z našeje wosady (wosebje z Klukša) jara mało a zo njeběchu druhe sudodne wosady ani zastupjene. Škoda, naš jugendwart Johannes Mickel bě sej mnoho prócy z přihotowanjom dał. Wězo smy tež my za wjacě hosći tón dobry tykanc přihotowany měli.

Klukš: Prosimy wšěch, kiž maju někajke wobrazy, kiž nastupaja Klukšansku wosadu, zo bychy nam je wupožčili. 1972 budže naš 750lětny jubilej. To bychmy rady wjele materiala a přinoškow měli.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jonkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchowných. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2612).

Rjany rowny křiž ze železa

Z wosadow

Rakecy. Na jednym popoldnju (23. 9. 1971) dyrbjachmy dweju swěrneju Serbow k poslednjemu měrej přewodžeć: Arnošta Sewčika z Komorowa (1906) a Arnošta Herrmanna z Rakec (1902).

Wo wobegu žarujemy hromadže z přiwuznymi wutrobnje. Wěčne swětle njeh so jimaj swěći.

Klukš: Njeđzelu, 19. 9., swječeše Klukšanska wosada Žnjowu džakny swjedžeń, měješe wólby cyrkwinskeho předstejicerstwa a zetkanje